

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

**кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної
діяльності**

М А Т Е Р І А Л И

**X Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених
присвяченої 30-річчю створення кафедри філософії, соціології та менеджменту
соціокультурної діяльності та 205-річчю Університету Ушинського**

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

(Одеса, 22-23 квітня 2022 року)

Одеса -2022

«Освіта та соціалізація особистості»

22-23 квітня 2022 року

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

А. В. Красножон – ректор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор історичних наук, професор.

Заступники голови:

Копусь Ольга Антонівна – перший проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор педагогічних наук, професор.

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор політичних наук, професор.

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Члени оргкомітету:

Лісеєнко Олена Василівна – доктор соціологічних наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності, завідувач історико-філософського відділення Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Петінова Оксана Борисівна – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Атаманюк Зоя Миколаївна – доктор філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

здійснення вибору пріоритетів, саморегуляції, зокрема, самоконтролю і самокорекції, а також рефлексії, саморефлексії і самоактуалізації, творчої діяльності і соціальної активності, тож «місія акмеологічної школи полягає у допомозі вихованцям оволодіти технологіями життєвого й соціального успіху» [2, с. 31].

Спільними ознаками формування соціально успішної особистості учня в річищі зазначених підходів постає виховання, яке ґрунтується на партнерській взаємодії усіх суб'єктів освітнього процесу та створенні ситуацій успіху, що сприяє становленню соціально зрілої конкурентоспроможної особистості, здатної до саморозвитку і самоосвіти, гармонійної взаємодії з оточуючим світом, прийняття відповідальних рішень та успішної самореалізації у соціумі.

Поєднання аксіологічного й акмеологічного підходів на основі принципу логічної доповнюваності дозволить враховувати можливості освітнього середовища закладу загальної середньої освіти й максимально точно розробити індивідуальну траєкторію формування соціальної успішності учня.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вітвицька С. С. Аксіологічний підхід до виховання особистості майбутнього вчителя. *Креативна педагогіка: наук.-метод. журнал*. Вінниця: Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки, 2015. Вип. 10. С. 63–67.

2. *Акмеологія шкільної освіти: наук.-метод. посібник* / За заг. ред. Г. С. Сазоненко. Київ: «Основи», 2010. 560 с.

Нівня Ганна Олександрівна. – кандидат філософських наук, доцент кафедри соціально-економічних дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ

БІНАРНА ЛЕКЦІЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Зростання ролі інтернету в житті сучасної молоді породжує принципово нові підходи до пошуку та осмислення інформації. Не можливо не дооцінювати роль, яку інтернет відіграє в навчанні сучасних студентів. Разом із грандіозними перспективами доступу до великого об'єму знань виникають специфічні проблеми. Це, по-перше, змішання достовірної та недостовірної інформації, пов'язане із невмінням студента обирати авторитетні джерела. По-друге, послаблення пізнавальної активності студентів. Це, очевидно, зумовлено доступністю інформації, яка знецінює останню. Парадокс полягає в тому, що впевненість у тому, що будь-яку інформацію можна отримати в будь-який момент призводить до того, що до цієї інформації не звертаються майже ніколи. Третя проблема впливає з другої та полягає в еклекичності знань студентів, невмінні формувати сталі зв'язки між отриманими знаннями. Оскільки робота

з інформацією була спочатку поверхневою, не сформувався належний рівень загальної ерудиції, а головне, система знань.

Розвинуте критичне мислення, активний пізнавальний інтерес та системність знань – запорука професіоналізму будь-якого фахівця. Тож завданням вищої школи є не лише формування у студента специфічних для його кваліфікації знань, умінь і навичок, а й комплексне вирішення трьох вищезазначених проблем.

Однією з основних форм навчання у вищій школі є лекція. Завданням лектора є зорієнтувати студентів в інформаційному потоці, зазначити ключові моменти заданої теми, розставити акценти, вказати на наявні проблеми в даній області та можливі шляхи їх вирішення. Сьогодні окрім традиційної лекції в навчальному процесі отримують поширення її нетрадиційні види, такі як проблемна лекція, лекція із запланованими помилками (лекція-провокація), лекція-конференція, лекція-діалог, лекція-візуалізація, лекція-екскурсія, бінарна лекція та ін. [2]. Ми детально зупинимось на бінарній лекції та покажемо, що така форма заняття здатна як сформувати професійні знання, так і підвищити пізнавальну активність в цілому.

Бінарна лекція – це форма навчання, за якої відбувається проблемне викладання матеріалу у формі діалогу двох лекторів. Діалог може відбуватися між викладачами, між викладачем і студентом, між теоретиком і практиком і под.. Головною умовою бінарної лекції є дискусія, академічна суперечка між лекторами. Такий діалог можна здійснити за наявності проблемного питання через демонстрацію полярних підходів до його розв'язання (Наприклад, суперечка між емпіриками і раціоналістами ілюструється викладачами, як дискусія між представниками цих філософських течій). Діалог можливий між представниками теоретичної та практичної сфер вивчення певної проблематики (наприклад, висвітлення теоретичних аспектів процесу судочинства викладачем, доктором юридичних наук та окреслення практичної сторони питання його опонентом, практикуючим суддею, показ розбіжностей між теорією і практикою). Також предметом обговорення на бінарній лекції може бути міждисциплінарна проблема, в такому випадку доцільно залучити до діалогу представників різних кафедр (наприклад, філософа і правознавця для більш глибокого та всебічного огляду певного питання з дисципліни «Філософія права»).

Бінарна лекція, як і традиційна, складається із вступної, основної, та заключної частин. На основну частину припадає наукова дискусія, а у заключній частині активно задіяні студенти, оскільки їм пропонується висловити власну думку щодо зазначеної на лекції проблеми. Студенти також здатні впливати на хід дискусії, оскільки питання від аудиторії є припустимими і навіть бажаними. Таким чином, студенти спочатку є активними учасниками лекції. Необхідність зробити вибір пробуджує пізнавальний інтерес, факт дискусії активізує критичне мислення, а всебічний розгляд теми формує системність знань з даного питання. Матеріал, отриманий студентами на подібній лекції, не лише краще засвоюється, але й довше зберігається в пам'яті, оскільки ці знання стають для студента емоційно забарвленими. Дискусійна

форма заняття в перспективі вчить молоду людину «широко» дивитися на проблему, уникати стереотипів, звільняє мислення від догматизму та однобічності підходу.

Для максимальної демократизації спілкування лекторів і студентів доцільним буде поєднання форматів бінарна лекція та круглий стіл. В такому випадку здобувачі із самого початку дискусії будуть приймати активну участь в обговоренні зазначених проблемних питань. При цьому окрім лекторів-спеціалістів такий формат передбачає наявність в аудиторії лідера-організатора, чие завдання слідкувати за регламентом, дисциплінувати

учасників бесіди, тощо [1, с. 52-53]. Подібна взаємодія студентів одне з одним та з викладачами відповідає актуальній сьогодні інтерактивній моделі навчання. Результатом такої співпраці є розвиток у здобувачів комунікативних здібностей, креативності, професійних та життєвих компетенцій [3, с. 104].

Щоб бінарна лекція була ефективною та мала вищезазначені позитивні наслідки, викладачам слід провести ретельну підготовку заняття. Важливим є високий рівень комунікативної культури, ерудованості та професійності ораторів. Для плідної змістовної дискусії важливо правильно обрати тему. Бажано, щоб у студентів був наявний певний рівень знань з даного питання, отже для вступних тем бінарна лекція не буде ефективною, її краще застосовувати для викладання підсумкових тем. Обов'язковим є розробка приблизного сценарію заняття і навіть репетиція, адже важливо правильно використати відведений час [2]. Втім, лектори повинні бути готові до імпровізації, що потребує від них, як було зазначено, ерудованості та високого рівня комунікативної культури. Важливо, щоб діалог між опонентами був конструктивним, академічним, забороняються некоректні засоби суперечки, такі як сповідування подвійних стандартів, використання софізмів та ін..

Отже бінарна лекція є актуальною та ефективною формою навчання у вищій школі. Таке заняття формує мотивацію навчально-пізнавальної діяльності студентів, сприяє розвитку критичного мислення, комунікативних здібностей, систематизації знань. Підготовка до бінарної лекції – відповідальне та складне завдання, що потребує від викладачів активізації всіх професійних знань і навичок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брюховецька О. В. Інноваційний формат університетської лекції в сучасному освітньому процесі // Післядипломна освіта в Україні. 2012. № 2. С. 50–54.
2. Караван Ю.В., Саницька А.О., Ташак М.С. Нетрадиційні форми лекцій у вищій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://nauka.zinet.info/15/karavan.php>
3. Чурсинова О. Ю. Використання інтерактивних методів навчання у вищому навчальному закладі // Університет online. Освіта в умовах пандемії // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 7 квітня 2021 р.). Одеса, 2021. с. 104-106.